

Kapitalist Kriz Ve Marx'ın Hayaleti

Rick WOLFF*

Kapitalizm meydana geliyor. Ne zaman ve nerede meydana gelirse, kendi özel gölgesini oluşturuyor: kapitalizmin 'modern toplum çok farklı, post-kapitalist ekonomik sistemler kurarak daha iyisini yapabilir' diyen temel hatasının özeleştirisidir bu. Bu eleştirel gölge -şimdiki gibi kriz dönemlerinde- kayaya çarptığında kapitalizmin ödünü patlatmak için ayağa kalkar. Karl Marx bu gölgeyi manzum bir biçimde kapitalizme dadanan bir hayalet olarak niteliyordu.

Bugün finansal kriz diye bilinen şey bir semptomdur. Temelde yatan hastalık kapitalizmdir: mal ve hizmet üretim ve dağıtımını içerisine amansız ve yıkıcı savaşımını kuran ekonomik bir sistemdir. İşçiler ve işverenler ekonomiyi çalıştırmak için işbirliği yapmalı fakat bunlar, mücadeleleri periyodik olarak patlak veren ezeli rakiplerdir. Bugün olduğu gibi! Kapitalizm aynı zamanda işverenleri, birbirlerine karşı sonu olmayan rekabet denen savaşım içinde, birbirine kenetler.

İşçi-patron savaşımı bugünkü küresel kapitalist çöküntüye şu şekilde dahil oluyor. 1970'lerde, işverenler, işçilerinin reel ücretlerinin uzun vadeli yavaş yükselişini durdurmak için bir yol buldular. Patronlar daha düşük ücret avantajından yararlanmak için denizaşırı taşeron işlerle, Birleşik Devletler'de kadınları işgücü içine çekerek, bilgisayarlar ve diğer

makinelere işçilerin yerine ikame ederek ve düşük ücretli göçmenleri getirerek, işçilerinin ücretlerini aşağı çektiler. Aynı zamanda satmak için daha fazla mal ürettiler. Sonuçlar tahmin edilebilir... Bir taraftan, şirket karları hızla yükseldi (bütün bunlardan sonra işçilere daha fazla ücret ödenmeden, işçiler daha fazla üretmeye başladılar). Diğer taraftan, birkaç yıl sonra, işçilerin durgun ücretleri, emeklerinin artan çıktılarını satın almalarını sağlamada yetersiz kaldıklarını ispatladı. Kapitalizmin nasıl çalıştığı verilir; işverenler, işsiz bırakılan bütün işçilerinin ürettiklerinin hepsini satamazlar. Ve tabii ki bu, sorunu sadece şiddetlendirir.

Böylece 1970'lerde, kötü bir durgunluk darbesi olarak, başka bir kapitalist kriz belirdi. Fakat bu kriz kısa tutuldu; çünkü, (A)BD kapitalizmi bunu ertelemek için bir yol buldu: büyük borç. İşverenler ücretlerin yükselmesini durdurmada başarılı olduklarından beri, tek yol daha fazla satın almaları için işçilere borç para vermek üzere hiç genişlemeyen çıktıyı satmak oldu. Şirketler hızla yükselen karlarını işçilerin mortgagelarından, otomatik borçlanmalarından ve kredi kartı borçlarından dönen yeni menkul kıymetler satın almaya yatırdılar. Aslında, ekstra karlar işçilerin ücretlerini aşağıda tutarak yapıldı. Bu karları işçilere geri kiralarak oldukça ağır faiz ücreti kazanan işverenlere çifte görev yarattı.

Ne sistem ama!

1970'lerdeki krizin çözümünü ertelemek, şimdi yalnızca daha büyüğüne yol açtı. 1980'lerde, 1990'larda ve 2000'den beri, özellikle Reagan ve Bush Amerika'sının kuralsız finansal dünyasından beri şişen tüketici borçları, çılgın kar vurgunculuğu aşırılıklarını ve rüşveti kışkırttı (menkul kıymet piyasası "balonu" ve sonrasında gayrimenkul "balonu"). Bu ayrıca milyonlarca Amerikalıya, çökerten borçlar yükledi. 2006 öncesinde, en çok baskı altındaki borçlular aldıkları yüksek riskli (subprime) borçları daha uzun süre ödeyemezlerdi. Bu derme çatma borçluluk daha sonra sarımsal biçimde çökmeye başladı.

Girişimciler arasındaki rekabet de krize katkıda bulundu. Kimi bankalar işçilere borç vermek için aceleyle büyük karlar yaparken, diğerleri bu karların kendilerini rekabet dışı bırakmasından korkuyordu. Bu yüzden onlar da "tüketici borçlarına" saldırdılar. İşçilere bu tip karlı kiralama yapacak parayı artırmak için; borç verenler, geniş kullanımlı, yeni tip finansal araçlara giriştiler: işçilerin borç senetleriyle geri dönen başlıca menkul kıymetler (sahiplerinin, işçilerin borç ödemelerinin bir kısmını aldığı menkul kıymetler). ABD tefecileri bu menkul kıymetleri, bütün dünya nakdine akıtmak için küresel olarak sattılar. Bütün dünya böylece bir girdaba çekildi: ABD kapitalizmi işçilerinin satın alma gücü-

nü, pahalı borçlanmayla ayakta tutuyor çünkü işçilerin ücretlerini artık yükseltmezdi. Kredi derecelendirme kurumları (Fitch, Moody's, Standart and Poor vs.) bu menkul kıymetlerin riskini hatalı hesapladılar. Bu kurumlar, borcu geri döndüren menkul kıymetleri satmak için yüksek notlara ihtiyacı olan tefecilerin işi için derecelendirme yapıyorlardı. Dünya etrafındaki özel ve devlet tefecileri ABD'nin borç geri döndüren menkul kıymetlerini satın almak için birbiriyle yarıştılar çünkü bunlar neredeyse risksiz olarak derecelendirilmişti ve hatta yüksek faiz oranları ödenmişti.

Girişim rekabeti ve işçi-patron mücadeleleri -bunlar kapitalizmin öz bileşenleridir-bugünkü "finansal kriz" in başlıca nedenleri oldular. Maliye Bakanlığı Sekreteri Paulson ve FED Başkanı Bernanke tarafından devletin çok büyük kurtarılmasına niyet edilse de, durgun ücretlere ya da bunun sebebi olan rekabete hitap etmeyecekler. Bunun yerine, niyet edilen kurtarma, borç vermeye geri dönmeyi ve böylece ekonomiyi krizden çıkarmayı umut eden tefecilerdeki çok büyük meblağları atarak, finansal krizi "tamir etmeyi" planlıyor. Çünkü bu "çözüm" kapitalist ekonomimizin altında yatan problemlerine aldırılmaz, başarılı olma olasılığı zayıftır.

Kapitalizmin rolünü sorgulamak, ona yönelik meydan okumaya izin vermek ABD liderleri için tasavvur edilemez. Tam tersi, onların "politikaları"nın başlıca amacı kapitalizmi sürdürmek; daha çok mevcut krizin sorumluluğunu kamuoyu tartışması dışında tutmak ve şimdiye kadarki politik hareketin dışında tutmaktır. Yine de şimdiki kriz, diğer birçokları gibi, bir kez daha Marx'ın hayaletini, kapitalizmin gölgesini yükseltiyor. Hayaletin iki temel mesajı açıktır: (1) bugünkü küresel finansal kriz, kapitalizmin öz

bileşenlerinden kaynaklanıyor ve (2) mevcut krizi gerçekten çözmek için, toplumu kapitalizmin ötesine götürmek için bu bileşenleri değiştirmek gerekiyor.

Mesela, her girişimdeki işçiler kendi kendilerinin kolektif yönetim kurulu olduklarında, işverenlerle işçiler arasındaki geçmiş kapitalist mücadelenin üstesinden gelinecektir. Eğer kamu kurumları girişimlerin, birbirine bağlı üretim kararlarını koordine ederlerse, artakalan girişim rekabeti, artan performans ödüllendirmeye odaklanarak sınırlanacaktır. ABD hükümeti sadece büyük finansal kuruluşları kurtarmayabilir, bunun yanında; onları işçi ve işverenlerin aynı insanlar olduğu, koordinasyon ve rekabetin girişim etkileşiminin başlıca ve ikincil görünümü olduğu, girişimlere dönüştürmek isteyebilir. ABD hükümeti Fennie Mae, Freddie Mac ve AIG'nin yönetimlerini üstlendi. Bu, ne bu girişimlerin örgütlenmesini ne de aralarındaki yıkıcı rekabeti değiştirdi. Bu acı bir kayıp fırsattır. Eğer politik rüzgarlar yeterince uzağa doğru ve yeterince hızlı değiştirmeye devam ederse, kapitalizmin ötesine geçerek mevcut krize yanıt verecek çözümler hala denenebilir.

*<http://mrzine.monthlyreview.org/2008/wolff260908.html>

Rick Wollf, Amherst'te Massachusetts Üniversitesi'nde Ekonomi Profesörü. *Class Theory and History: Capitalism and Communism in the U.S.S.R.* (Routledge, 2002) (*Sınıf Teorisi ve Tarihi: SSCB'de Kapitalizm ve Komünizm*) (Stephen Resnick ile birlikte) ve *New Departures in Marxian Theory*'yi ((Routledge, 2006) (*Marxist Teori'de Sapmalar*)) (Stephen Resnick ile birlikte) de içeren birçok kitap ve makalenin yazarıdır

Capitalist Crisis, Marx's Shadow

by Rick WOLFF*

Capitalism happens. When and where it does, capitalism casts its own special shadow: a self-critique of capitalism's basic flaws that says modern society can do better by establishing very different, post-capitalist economic systems. This critical shadow rises up to terrify capitalism when -- in crisis periods such as now -- capitalism hits the fan. Karl Marx poetically called that shadow the specter that haunts capitalism.

The so-called financial crisis today is a symptom. The underlying disease is capitalism: an economic system that weaves implacable and destructive conflict into its production and distribution of goods and services. Employers and employees need to cooperate to make the economy work, but they are forever adversaries whose conflicts periodically burst into crises. So it is today. Capitalism also locks employers into those endless struggles with and against one another that we call competition. It too periodically erupts into conflicts and crises. And so it is today.

Employer-employee conflict contributed to today's global capitalist meltdown as follows. In the 1970s, employers found a way to stop the long-term slow rise in real wages of their employees. By outsourcing jobs overseas to take advantage of cheaper wages, by drawing US women into the labor force, by

substituting computers and other machines for workers, and by bringing in low-wage immigrants, employers drove down their employees' wages even as they produced ever more commodities for sale. The results were predictable. On the one hand, company profits soared (after all, workers produced ever more while not having to be paid any more). On the other hand, after a few years, stagnant workers' wages proved insufficient to enable them to buy the growing output of their labor. Given how capitalism works, employers unable to sell all that they produce lay off their own employees. And of course, that only compounds the problem.

Thus, in the 1970s, another capitalist crisis loomed as a bad recession hit hard. But that crisis was kept short because US capitalism found a way to postpone it: massive debt. Since employers succeeded in keeping wages from rising, the only way to sell the ever-expanding output was to lend workers the money to buy more. Corporations invested their soaring profits in buying new securities backed by workers' mortgages, auto loans, and credit-card loans. Owners of such securities were thereby entitled to portions of the monthly payments workers made on those loans. In effect, the extra profits made by keeping workers' wages down now did double duty for employers who earned hefty interest payments by loaning part

of those profits back to the workers. What a system!

Postponing the solution to crisis of the 1970s only prepared the way for the bigger one now. Booming consumer lending in the 1980s, 1990s, and since 2000, especially in the deregulated financial world of Reagan and Bush America, provoked wild profit-driven excesses and corruption (the stock market "bubble" and then the real estate "bubble"). It also loaded millions of Americans with unsustainable debts. By 2006, the most stressed borrowers -- "sub-prime" -- could no longer pay what they owed. This house of debt cards then began its spiraling descent.

Competition among enterprises also contributed to this crisis. As some banks made big profits rushing to lend to workers, other lenders feared that those banks would use those profits to outcompete them. So they too rushed into "consumer lending." To raise the money to make such profitable loans to workers, lenders made expanded use of new types of financial instruments, chiefly securities backed by workers' debt obligations (securities whose owners received portions of workers' loan repayments). US lenders sold these securities globally to tap into the entire world's cash. The whole world thus got drawn into depending on a whirlpool: US capitalism proping up its workers' purchasing

power with costly loans because it no longer raised their wages. The competing rating companies (Fitch, Moody's, Standard and Poor, etc.) inaccurately assessed these securities' riskiness. These companies competed for the business of lenders who needed high ratings to sell the debt-backed securities. Private and public lenders around the world competed with one another by buying the US debt-backed securities because they were rated as nearly riskless and yet paid high interest rates.

Enterprise competition and employer-employee conflicts -- both core components of capitalism -- have been major causes of today's "financial crisis." Yet the huge government bailout now proposed by Treasury Secretary Paulson and FED Chairman Bernanke does not address either the problem of stagnant wages or that of competition. Instead the proposed bailout plans to "fix" the financial crisis by throwing vast sums at the big lenders in the hope that they will resume lending and so pull the economy out of its crisis. Because this "solution" ignores the underlying problems of our capitalist economy, its prospects for success are poor.

No questioning, let alone challenging, of capitalism's role is conceivable for US leaders. Quite the contrary, their "policies" aim chiefly to preserve capitalism -- largely by keeping its responsibility for the current crisis out of public debate and thus away from political action. Yet this crisis, like many others, raises Marx's specter, capitalism's shadow, once again. The specter's two basic messages are clear: (1) today's global financial crisis flows from core components of the capitalist system and (2) to really solve the current crisis requires changing those components to move society beyond capitalism.

For example, if workers in each enterprise became their own collective boards of directors, the old capitalist conflicts between employers and employees would be overcome. If state agencies coordinated enterprises' interdependent production decisions, the remaining enterprise competition could be limited to focus on rewards for improved performance. The US government might not just bail out huge financial institutions but also require them to change into enterprises where employers and employees were the same people and where coordination and competition became the major and minor aspects of enterprise interactions. The US government took over Fannie Mae, Freddie Mac, and AIG, it changed neither the organization of these enterprises nor the destructive competition among them. That was a tragically lost opportunity. If the political winds continue to change far enough and fast enough, solutions responding to the current crisis by moving beyond capitalism might yet be tried.

**<http://mrzine.monthlyreview.org/2008/wolff260908.html>*

*Rick Wolff is Professor of Economics at University of Massachusetts at Amherst. He is the author of many books and articles, including (with Stephen Resnick) *Class Theory and History: Capitalism and Communism in the U.S.S.R.* (Routledge, 2002) and (with Stephen Resnick) *New Departures in Marxian Theory* (Routledge, 2006).*

Die kapitalistische Krise und das Gespenst von Marx

Von Rick WOLFF*

Der Kapitalismus entsteht. Wann immer und wo immer er entsteht, erschafft er seinen eigenen Schatten: Kapitalismus "der modernen Gesellschaft kann sehr unterschiedlich sein, doch mit einer Errichtung eines post-kapitalistischen Wirtschaftssystems kann es besser gemacht werden" sind die Worte der Selbstkritik welches ein grundlegendes Irrtum ist. Dieser kritischer Schatten – wie auch jetzt in den Krisenphasen-bereitet sich auf den Augenblick vor, indem der Kapitalismus gegen den Felsen stößt und erschrocken werden kann. Karl Marx charakterisierte diesen Schatten in Versen als einen Gespenst der am Kapitalismus geistert.

Die heutig bekannte Finanzkrise ist ein Symptom. Die Grunderkrankung ist der Kapitalismus: Die Herstellung und der Vertrieb von Waren als auch Dienstleistungen in denen die Wirtschaft einen rücksichtslosen und zerstörerischen Kampf gründet ist ein System. Die Arbeitgeber sowohl als auch die Arbeitnehmer sollten Zusammenarbeiten um die Wirtschaft anzukurbeln, jedoch sind sie für ewig Gegner aufgrund des

periodischen Kampfes. Genau wie es heute der Fall ist! Zugleich verknüpft der Kapitalismus ebenfalls die Arbeitgeber, die sich im Kampf gegen einander im endlosen Wettbewerb stehen.

Der Arbeiter-Chef Kampf schließt sich folgendermaßen in den heutigen globalen Zusammenbruch ein. In den 1970er Jahren haben die Arbeitnehmer einen Weg gefunden, indem sie den langfristigen Anstieg der Reallöhne der Arbeitnehmer stoppen können. Um den Vorteil niedriger Löhne zu erlangen wurden Arbeitsplätze auf die Übersee verlagert und in den vereinigten Staaten zog man Frauen in den Arbeitsmarkt. Ebenfalls zog man die Löhne runter, indem Computer und andere Maschinen Arbeitnehmer ersetzen und man gering bezahlte einwanderer einstellte. Zugleich wurde mehr Ware zum Verkaufen produziert, worauf vorsehbare Ergebnisse folgen... Auf der einen Seite stiegen die unternehmensgewinne schnell an (Nachdem die Arbeiter nicht mehr genug bezahlt wurde, haben sie begonnen mehr zu produzieren). Andererseits erwies sich nach einigen Jahren, dass die stagnierenden Löhne der Arbe-

itnehmer trotz ihrer Bemühungen für den Kauf unzureichend war. Zusammengefasst wie der Kapitalismus funktioniert; die Arbeitgeber können nicht alles, was alle arbeitslos endenden Arbeiter produziert haben, verkaufen. Und natürlich verschärft dies nur das Problem.

**<http://mrzine.monthlyreview.org/2008/wolff260908.html>*